

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุประชากร ซึ่งเป็นผลจากการเพิ่มของการยืนยาวของชีวิตประชากร อัตราการตายของประชากรลดลงย่อมส่งผลทำให้จำนวนประชากรวัยชราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว^๑ ในประเทศไทยพบว่ามีประชากรที่มีอายุมากกว่า ๖๐ ปี (ซึ่งเป็นอายุสำหรับปลดเกษียณเพื่อรับบำนาญของข้าราชการไทย) มีจำนวนมากกว่าระยะเวลาที่นานมาจากการสำรวจครั้งสุดท้ายในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ มีประชากรอายุมากกว่า ๖๐ ปี ประมาณ ๕% ของประชากรทั้งหมดซึ่งเปรียบเทียบกับสถิติประชากรในปี ๒๕๐๓ มีประชากรอายุเกิน ๖๐ ปีขึ้นไปประมาณ ๔.๖% เท่านั้น^๒ คาดว่า "การวางแผนประชากรสำหรับประเทศไทย" ที่จะเริ่มต้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ จะเกี่ยวข้องกับจำนวนประชากรอายุมากกว่า ๖๐ ปี ถึง ๕.๘% ของประชากรทั้งหมดของประเทศ^๓ จากข้อมูลดังกล่าว

---

^๑ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคนอื่น ๆ, ปัญหาและการกำหนดนโยบายประชากรวัยชราในประเทศไทย, (ภาควิชาสังคมศาสตร์, คณะสังคมศาสตร์และมานุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล ปี ๒๕๑๔) หน้า ๑.

^๒ Pantyp Ramasoota, "A Study of the Health Needs of The old people As Assessed by Themselves, In The Kalaman Area of Jerusalem of the Hebrew University." (Master's Thesis, Department of Social Medicine, Graduate School, Hebrew University, 1972), p.3.

^๓ Donald O. Cowgill, "The Social Life of the Aging in Thailand." The Gerontologist (8 Autumn 1968), pp.159-160.

จะเห็นได้ว่าประชากรวัยชราของประเทศไทย นับวันจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นให้เป็นภาระหน้าที่ของครอบครัว สังคม ประเทศชาติที่จะต้องทำหน้าที่ช่วยเหลืออุปการะประชากรวัยชราของเราสืบไป

มูลเหตุที่ศึกษา

เนื่องจากอัตราการตายของประชากรลดลง ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น การแพทย์เจริญขึ้น โรคภัยไข้เจ็บลดลงเพราะมีการรักษาและป้องกันดีขึ้น ประกอบกับมนุษย์อยู่ก็ยืนยาวขึ้นกว่าแต่ก่อน ด้วยความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ ที่มนุษย์รู้จักประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ร่างกาย เหล่านี้ย่อมส่งผลให้สัดส่วนของประชากรในวัยชราจะสูงขึ้น เมื่ออัตราการเกิดลดลง และประชากรจึงมีอายุยืนมากขึ้น นอกจากนี้อัตราการเกิดที่ลดลง ทำให้สัดส่วนของวัยเด็กลดลงมีผลทำให้สัดส่วนของประชากรในวัยชราเพิ่มขึ้น จากผลการวิจัยไครายงานจำนวนคนชรากลุ่มอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปว่าจะเพิ่มจาก ๒,๒๓๒,๐๐๐ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็น ๒,๖๕๕,๐๐๐ คน ในปี ๒๕๒๓ และจะเป็น ๓,๙๘๓,๐๐๐ คน ในปี ๒๕๓๓ ^๒

การที่มีคนชราเพิ่มขึ้น ย่อมมีผลกระทบต่อครอบครัวและสังคมในด้านต่าง รับผิดชอบต่อคนชรา ทำให้การเพิ่มประชากรคนชราจัดเป็นภาระแก่สังคม ^๓ เพราะคนชรา

^๑ สุพัตรา สุภาพ, "คนชรา" ปัญหาสังคม (โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช พิมพ์ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๒๑, หน้า ๘๕.

^๒ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ และคนอื่น ๆ, ปัญหาและการกำหนดนโยบายประชากรวัยชรา, หน้า ๒.

^๓ B.L. Neugarten, Social Problems, (New York : John Wiley and Sons 1967), p.163.

บางส่วนมีปัญหาทางค่านิยมเศรษฐกิจและทางค่านิยมจิตใจ ในยามที่ต้องครบเกษียณอายุ - การทำงานจะทำให้รายได้ลดลงหรือไม่มีรายได้ แต่รายจ่ายในค่านิต่าง ๆ ยังคงเดิม หรืออาจจะเพิ่มขึ้น เพราะต้องรักษาสุขภาพ เนื่องจากสภาพร่างกายเสื่อมโทรมลง และไม่สามารถจะทำอะไรได้เหมือนในวัยหนุ่มสาว

นอกจากนี้สภาพสังคมในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในค่านิยมเศรษฐกิจ สภาพการครองชีพของประชากรในเมืองหลวงสูงขึ้น โดยไม่ได้สัดส่วนกับรายได้ ทั้งนี้ครอบครัวจึงมีภาระเพิ่มขึ้นในด้านการศึกษาบุตรคนชรา พร้อมทั้งครอบครัวจะต้องเผชิญปัญหาทางค่านิยมเศรษฐกิจด้วย^๑

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นนี้ชี้ให้เห็นว่าความสำคัญของคนชราในครอบครัวมีแนวโน้มลดลง แม้ว่าลักษณะของสังคมไทย ได้ให้ความเคารพนับถือและเคารพระคอบอยู่อาวุโส และลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย (Extended Family) คนชราในสังคมไทยจึงมีความสำคัญต่อบุตรหลานและบุตรหลานก็ให้การเลี้ยงดูคนชราเป็นการตอบแทน คนชราส่วนใหญ่จึงอยู่ในครอบครัวด้วยความอบอุ่น แต่ในปัจจุบันนี้ลักษณะครอบครัวไทยได้เปลี่ยนแปลงเป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) มากขึ้น เหมือนลักษณะครอบครัวแบบตะวันตก บุตรหลานแยกออกไปมีครอบครัวใหม่ ไม่ได้อยู่ใกล้ชิดคนชราเหมือนสมัยก่อน^๒ จึงทำให้คนชราจำนวนหนึ่งที่ไม่มีโอกาสอยู่กับครอบครัวและบุตรหลานของตนอาจจะเป็นเพราะความยากจน จึงปราศจากบุตรหลานเลี้ยงดูหรือ

^๑ สภาพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (ฉบับที่ ๓, พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๘) หน้า ๑๕๐.

^๒ สุพัทธรา สุภาพ, "ประเภทของครอบครัว" สังคมวิทยา (โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช พิมพ์ครั้งที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๒๑) หน้า ๕๕.

อยู่กับครอบครัวที่ไม่มีความสุข มีช่องว่างระหว่างวัย ระหว่างคนชราซึ่งเป็นปู่ ย่า ตา ยาย กับบุตร เขย สะใภ้ หรือหลาน

เพราะฉะนั้น คนชราที่มีปัญหาเหล่านี้จึงต้องไปอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราของ รัฐบาลและเอกชน ก็จะเห็นได้จากความเป็นมาของสถานสงเคราะห์ทั้งสองแห่ง ดังนี้

คนชราในสถานสงเคราะห์ของรัฐบาล

สถานสงเคราะห์คนชราของทางราชการดำเนินการโดยกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ได้เริ่มดำเนินการมาแต่ พ.ศ. ๒๔๘๖ มีวัตถุประสงค์ให้การอุปการะคนชราในเรื่องที่อยู่อาศัย และเครื่องอุปโภค บริโภค การรักษาพยาบาลตลอดจน การหางานอดิเรกต่าง ๆ แก่คนชราที่พอใจจะทำงานในยามว่างและกิจกรรมอื่น ๆ ที่ให้ความเพลิดเพลิน เพื่อให้คนชรา มีความรู้สึกอบอุ่น เช่นเดียวกับสภาพบ้านและครอบครัวของตน สถานสงเคราะห์รับอุปการะเลี้ยงดูคนชราชายที่มีอายุตั้งแต่ ๖๕ ปีขึ้นไปและคนชราหญิงมีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป ขณะนี้กรมประชาสงเคราะห์ได้จัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราขึ้นแล้ว ๖ แห่ง มีคนชราเข้ารับการสงเคราะห์ทั้งสิ้นประมาณ ๑,๖๐๐ - ๒,๐๐๐ คน สถานสงเคราะห์ทั้ง ๖ แห่งได้แก่

- ๑. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค อำเภอภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
- ๒.-๓. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยแยกการสงเคราะห์ออกเป็น ๒ แห่ง ในท้องที่เดียวกันคือ สถานสงเคราะห์คนชราหญิง บ้านธรรมปกรณ (วัดม่วง) และสถานสงเคราะห์คนชราชายบ้านธรรมปกรณ (สวนหม่อน)
- ๔. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- ๕. สถานสงเคราะห์คนชราภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
- ๖. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านตักมสิน อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

กรมประชาสงเคราะห์, รายงานประจำปี ๒๕๑๘, (กองวิชาการ, ๒๕๑๘)

คนชราในสถานสงเคราะห์ของเอกชน

สถานสงเคราะห์คนชราเอกชน ดำเนินการโดยคณะกรรมการของมูลนิธิเอกชน วิทยาลัยนาวิาส ได้รับความช่วยเหลือจากผู้ใจบุญทุกสารทิศทั่วราชอาณาจักร เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔ มีวัตถุประสงค์ให้การอุปการะคนชราในเรื่องที่อยู่และเครื่องอุปโภค การรักษาพยาบาล สถานสงเคราะห์รับอุปการะเฉพาะคนชราเพศชาย อายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป แต่ไม่รับสงเคราะห์คนชราหญิง เพราะถือว่าขัดต่อขนบธรรมเนียมของคนจีน สถานสงเคราะห์เป็นสมาชิกของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยได้รับพระราชทานนามสถานสงเคราะห์จากสมเด็จพระราชชนนีฯ สถานสงเคราะห์คนชราวิทยาลัยนาวิาส อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ มาตั้งแต่ปี ๒๕๑๖ ได้รับเงินช่วยเหลือสถานสงเคราะห์คนชราแห่งนี้ปีละ ๑๕๐,๐๐๐.๐๐ บาท ต่อคนชราประมาณ ๒๐๐ คน^๑

สถานสงเคราะห์คนชราแห่งนี้ อุปการะคนชราที่ไร้ญาติขาดที่พึ่งไม่สามารถหาเลี้ยงชีพได้ และสงเคราะห์คนชราทุกชาติ ทุกศาสนา โดยไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะ เพื่ออุปถัมภ์คนชราให้อยู่ดีกินดีตามอัธยาศัย เพื่อบรรเทาปัญหาสังคมเกี่ยวกับคนชราที่ไร้ญาติ เที้ยวเร่ร่อน เพื่อฟื้นฟูสุขภาพกายและจิตใจของคนชราในสถานสงเคราะห์แห่งนี้^๒

การให้การสงเคราะห์แก่คนชราทั้งของรัฐบาลและเอกชนทุกแห่งยกเว้นบางส่วนของบ้านบางแค เป็นการให้บริการโดยไม่คิดค่าตอบแทน คุณสมบัติของผู้เข้ารับการสงเคราะห์ตามที่ไต่ค้นหลักเกณฑ์ไว้ได้แก่ผู้มีความจำเป็น เช่น เด็กร้อน ทุกข์ยาก ชาติที่อยู่อาศัย ชาติผู้ดูแล หรืออยู่กับครอบครัวไม่มีความสุข

^๑ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย, รายงานเสนอโครงการขอรับเงินทุนอุดหนุนกองทุนสงเคราะห์ชุมชนในพระบรมราชูปถัมภ์, (สถานสงเคราะห์คนชราวิทยาลัยนาวิาส, สภาสังคมฯ, ๒๕๒๑), หน้า ๑.

^๒ เรือง เกียวกัน, หน้า ๒.

สถานสงเคราะห์ของรัฐบาล จะไม่รับคนชราที่เป็นโรคเรื้อรัง เป็นพุทพกลากาฬ
ป่วย ไม่สามารถช่วยตัวเองได้หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบนั้น แต่สถานสงเคราะห์
ของเอกชนจะรับสงเคราะห์คนชราชายไม่ว่าจะเป็นโรคเรื้อรังหรือพุทพกลากาฬ ยกเว้นป่วย
ไม่สามารถช่วยตัวเองได้หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

อนึ่ง การศึกษาถึงปัญหาสาเหตุที่คนชราเข้าอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรามาน
บางแคว พบว่าสาเหตุประการแรกคือไม่มีที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๕๐ ประการที่สอง
คนชราขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๓๓๓ สาเหตุประการที่สาม คือ คนชราขาดความ
สุขทางจิตใจ ร้อยละ ๒๑.๓๓๓ จะเห็นว่าสาเหตุประการสำคัญทั้ง ๓ ประการ ก็เป็น
หลักฐานที่จะยืนยันได้ว่า คนชราจำเป็นต้องพึ่งสถานสงเคราะห์ของรัฐบาลและเอกชนเพิงใจ

นอกจากนี้จะเห็นได้จากสถิติปี ๒๕๒๐ ของสถานสงเคราะห์ซึ่งจัดเป็นสถาน
สงเคราะห์ที่ใหญ่ที่สุดของรัฐบาลและเอกชนมีประชากรดังนี้ สถานสงเคราะห์คนชรามาน
บางแคว กองสวัสดิการสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร มีประชากร
คนชราทั้งหมดเป็น ๔๕๒ คน เป็นคนชราชาย ๑๐๓ คน เป็นคนชราหญิง ๓๔๙ คน ^๒
และสถานสงเคราะห์คนชราภาคตะวันออกเฉียงใต้ จังหวัดชลบุรี สังกัดกอง
สวัสดิการสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ มีประชากรคนชราทั้งหมด ๒๖๗ คน เป็น

---

^๑ อุตตราพร บุนนาค, ปัญหาและความต้องการของคนชราในสถานสงเคราะห์
คนชรามานบางแคว (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, ๒๕๑๔) หน้าบทคัดย่อ หน้า ๗.

^๒ กองสวัสดิการสงเคราะห์, สรุปกิจการประจำปีของสถานสงเคราะห์คนชรา
บางแคว, (กรมประชาสงเคราะห์, กรม, พ.ศ. ๒๕๒๐). หน้า ๑-๓.

คนชราชาย ๘ คน เป็นคนชราหญิง ๑๘๑ คน^๑ และสถานสงเคราะห์คนชรา "วัยวัฒนา นิวาส" จังหวัดสมุทรปราการ สังกัด สภาสังคมสงเคราะห์ มีประชากรเฉพาะเพศชาย เพียงเพศเดียว จำนวนทั้งสิ้นประมาณ ๒๐๐ คน^๒

เมื่อคนชราเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ย่อมมีปัญหาหลายประการ เพราะคนชราที่มีวัยที่เรียกว่าเหมือนไม้ใกล้ฝั่ง ความตายใกล้เข้ามาทุกที เป็นวัยที่อยากจะมีคนที่รักและอยากจะถูกรัก เช่น อยากให้ลูกหลานญาติพี่น้องนึกถึงคนและเอาใจคนบ้าง เพราะฉะนั้น จึงเรียกว่าเป็นวัยที่ต้องการความรัก ความอบอุ่น ความเคารพ และความเอาใจใส่^๓ แต่เมื่อคนชราต้องมาอยู่โดดเดี่ยว ว่าเหวเช่นนี้ก็ย่อมมีความทุกข์กังวลต่าง ๆ นา ๆ เป็นต้นว่า ทุกข์ที่จะอยู่ต่อไปอย่างไร ทุกข์ที่จะเข้ากับคนอื่นอย่างไร ซึ่งในกรณีความทุกข์กังวลของคนชราเกี่ยวกับการปรับตัวเข้ากับ สถานสงเคราะห์ได้มากน้อยเพียงใดนั้น คนชราที่มีปัญหาเหล่านี้ตรงกันที่ Perlman เชื่อว่า คนชราที่มีปัญหา เพราะความซัดเซอ มีปัญหาเพราะขาดการกระตุ้น (Motivation) อย่างถูกทาง ขาดความรู้ในการเผชิญและแก้ไขปัญหายุ่งยากวิธีและขาดโอกาส ซึ่งจะแก้ไขปัญหานั้น^๔

^๑ กองสวัสดิการสงเคราะห์, สรุปกิจกรรมประจำปีของสถานสงเคราะห์คนชรา ภาคตะวันออก, กรมประชาสงเคราะห์, กรม, พ.ศ. ๒๕๒๐ หน้า ๓.

^๒ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย, รายงานประจำปีของสถานสงเคราะห์คนชราวัยวัฒนานิวาส, (สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๐) หน้า ๒.

^๓ Otto Pollak, Social Adjustment in Old Age : Social Science Research Council, (n.p., 1948) pp.45-46.

^๔ Helen Harris Perlman, "Social Case Work : The Problem-Solving Approach," in Encyclopedia of Social Work (Vol.11, 1971), pp. 1206-8.

โดยเหตุนี้ ผู้ศึกษาวิจัยซึ่งได้เรียนรู้วิชาการสังคมสงเคราะห์มาพอสมควร จึงมีความปรารถนาจะศึกษา ปัญหา (Problems) และความต้อการ (Needs) ตลอดจนโลกทัศน์ (World Views) ของคนชราในสถานสงเคราะห์ของคนชราในสถานสงเคราะห์ของรัฐบาลและสถานสงเคราะห์ของเอกชน เพื่อเป็นแนวทางที่จะทราบความแตกต่างในเรื่องดังกล่าว ซึ่งจะเป็นโยบายแก่ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ในแง่การจัดการบริการ และการบริหารรวมทั้งจะเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้สนใจท่านอื่น ๆ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องคนชราสืบไป

วัตถุประสงค์

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์จะศึกษาเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้

๑. ปัญหาและสาเหตุที่คนชรา เข้ารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์คนชราของรัฐบาลและเอกชน
๒. ลักษณะความต้อการของคนชราในสถานสงเคราะห์คนชราของรัฐบาลและเอกชน
๓. โลกทัศน์ของคนชราในสถานสงเคราะห์ของรัฐบาลและเอกชน

สมมติฐาน

คนชราในสถานสงเคราะห์รัฐบาล และเอกชนมีความแตกต่างกันในเรื่องความสำคัญดังต่อไปนี้

๑. ปัญหาที่คนชรา เข้ารับการสงเคราะห์
๒. ความพอใจต่อการบริการการสงเคราะห์
๓. ความต้อการการบริการทางสังคมสงเคราะห์ต่อชีวิตประจำวัน
๔. โลกทัศน์ของคนชรา

ขอบเขตการวิจัย

ผู้ศึกษาได้เลือกศึกษา สถานสงเคราะห์คนชราของรัฐบาลที่สถานสงเคราะห์คนชรา บ้านบางแค เลขที่ ๘๑ หมู่ ๑๕ ถนนเพชรเกษม ตำบลบางหว้า อำเภอภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร สถานสงเคราะห์คนชราภาคตะวันออกเฉียง เลขที่ ๑๕๑ หมู่ ๔ ถนนสุขุมวิท (กิโลเมตรที่ ๑๓๓๓-๑๓๔) ตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี และสถานสงเคราะห์คนชราวัยวัฒนาวิลาส ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรปราการ ทั้งนี้เพราะประชากรคนชราจากสถานสงเคราะห์บางแคและสถานสงเคราะห์คนชราภาคตะวันออกเฉียง อำเภอบางละมุง เป็นประชากรคนชราจากสถานสงเคราะห์ของรัฐบาล และประชากรจากสถานสงเคราะห์ของเอกชนมีจำนวนใกล้เคียงกัน และอาณาเขตของสถานสงเคราะห์คนชราทั้ง ๓ แห่ง อยู่ไม่ไกลกันจนเกินไปเป็นการสะดวกต่อการวิจัยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสถานสงเคราะห์ของรัฐบาลและของเอกชน และเนื่องจากสถานสงเคราะห์คนชราวัยวัฒนาวิลาสมีเฉพาะคนชราเพศชายทั้งหมด ดังนั้นเพื่อสะดวกในการเปรียบเทียบคนชราเพศเดียวกัน ผู้ศึกษาจึงศึกษาเฉพาะคนชราเพศชายเท่านั้น

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

๑. เพื่อจะได้ศึกษาถึงสาเหตุที่เป็นปัญหาให้คนชราต้อง ให้อยู่ในสถานสงเคราะห์
๒. เพื่อจะได้ทราบแนวทางที่นักสังคมสงเคราะห์จะมีโอกาสช่วยบริการสถานสงเคราะห์คนชราได้ดียิ่งขึ้น
๓. เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับคนชราให้บุคคลต่าง ๆ ที่สนใจได้ทราบ ซึ่งจะเป็นการช่วยกระตุ้นให้สังคมยอมรับคนชรา ในฐานะบุคคลที่ยังคงเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้ เช่นเดียวกับคนทั่วไป
๔. เพื่อเป็นเอกสารประกอบในการให้ขอเสนอแนะแก่หน่วยงานขององค์การของรัฐบาลและเอกชนอื่น ๆ ที่ปฏิบัติงานในการสงเคราะห์คนชราให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๕. เพื่อเป็นการกระตุ้นให้มีการศึกษาและวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้
ต่อไป เพื่อความก้าวหน้าของวิชาการด้านนี้

วิธีการวิจัย

๑. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

โดยศึกษาจากหนังสือ วารสาร คำบรรยายอัดสำเนาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เกี่ยวกับความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ ทั้งทางด้านทฤษฎีและการปฏิบัติในเรื่องการให้การสงเคราะห์คนชราและการจัดสถานสงเคราะห์คนชรา ตลอดจนทั้งการศึกษาจากบันทึกสรุปกิจการประจำปีของสถานสงเคราะห์ของรัฐบาลและเอกชน

๒. การวิจัยสนาม (Field Research)

ก. การสัมภาษณ์ (Interviewing)

โดยการสัมภาษณ์คนชราที่เข้าอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราทั้งของรัฐบาลและเอกชน โดยวิธีเลือกแบบสุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาความต้องการและโลกทัศน์

นอกจากนี้ยังได้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานสงเคราะห์อีกด้วย

ข. แบบสอบถาม (Questionnaire)

ใช้แบบสอบถามเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่จะใช้คำถาม ๑๕ ข้อ นำไปทดสอบกับคนชราเพศชายจำนวน ๓๐ คน ของสถานสงเคราะห์คนชราภาคตะวันออกเฉียง อ่าเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เสียก่อนที่จะใช้จริง และเมื่อปรับปรุงแล้วได้ใช้คำถามทั้งหมดประมาณ ๒๓ ข้อ

แบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น ๓ ตอนด้วยกัน

ก. ตอนแรก เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับประชากร เช่น เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และระยะเวลาที่เข้าอยู่ในสถานสงเคราะห์ ฯลฯ

ข. ตอนที่สอง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาความพอใจต่อบริการการสงเคราะห์ และความต้องการของคนชราในสงเคราะห์คนชรา ฯลฯ

ค. ตอนที่สาม เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับโลกทัศน์ของคนชราที่มีต่อความเชื่อ ทัศนคติและความคิดอย่างมีเหตุผลต่อปัญหาสังคมทั่ว ๆ ไป ฯลฯ

ค. จำนวนประชากร

ใช้จำนวนประชากรเพศชายของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแคจำนวน ๖๐ คน และสถานสงเคราะห์คนชราภาคตะวันออกเฉียง อ่าเภอบางละมุง ๔๐ คน รวมเป็น ๑๐๐ คน และผู้ศึกษาจะเปรียบเทียบกับประชากรเพศชายจำนวน ๑๐๐ คน ของสถานสงเคราะห์คนชรา วิทยาลัยนาวิาส จังหวัดสมุทรปราการ

คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์

๑. การสังคมสงเคราะห์ (Social Work)

หมายถึง ศิลปะของการนำเอาทรัพยากรตลอดจนความคิดอันมาใช้เพื่อช่วยบรรเทาความต้องการของเอกชน กลุ่มชนและชุมชน โดยใช้วิธีการตามหลักวิทยาศาสตร์ เพื่อช่วยให้บุคคลช่วยตัวเองได้^๑

๒. การสังคมสงเคราะห์เฉพาะราย (Social Case Work)

หมายถึง วิธีการช่วยเหลือบุคคลแต่ละรายที่มีความเดือดร้อน และที่มาขอรับความช่วยเหลือ จุดประสงค์ของการช่วยเหลือ เพื่อให้มีความสัมพันธ์ทางสังคมและการปรับตัวในสังคมดีขึ้น ซึ่งสามารถจะทำให้เกิดความพึงพอใจและเพื่อจะได้ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า^๒

^๑ Harbert Hewitt, Stroup, "Social Work : An Introduction to the Field," (New Delhi -1 : Eurasia Publishing House, 1965), p.1.

^๒ Walter A. Frildlander, Introduction to Social Welfare, 3d. ed. (New Jersey : Prentice-Hall, 1968), p.6.

๓. การสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน (Social Group Work)

หมายถึง การรวมกลุ่มของผู้มีปัญหาหรือมีความต้องการที่คล้ายคลึงกัน เพื่อช่วยกันพิจารณาแก้ปัญหาและความต้องการของกัน โดยมุ่งที่จะใช้อิทธิพลของกลุ่มและกิจกรรมในกลุ่มเข้าแก้ปัญหาความต้องการและพัฒนาสมาชิกในกลุ่ม นอกจากนี้ยังรวมถึงการจัดกลุ่มเพื่อแสวงหาความรู้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การรวมกลุ่มนี้ ยังสามารถช่วยให้สมาชิกแต่ละคนมีลักษณะเป็นที่ยอมรับและปรารถนาในสังคมทั่วไปและละทิ้งพฤติกรรมบางอย่างซึ่งเป็นที่ไม่พึงปรารถนาของสังคมอีกด้วย^๑

สถานสงเคราะห์คนชรา หมายถึง

๑. เป็นสถานที่ให้การสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้หรือประสบความทุกข์ยากเดือดร้อน เพราะขาดผู้อุปการะหรือไม่มีที่อยู่อาศัยหรืออยู่กับครอบครัวแล้วไม่มีความสุข

๒. เป็นสถานที่ที่คนชราจะได้คลายความวิตกกังวลว่าเป็นชราภาพไม่สามารถประกอบอาชีพต่อไปได้แล้ว กรมประชาสงเคราะห์หรือสถานสงเคราะห์ของเอกชนสังกัดสภาสังคมสงเคราะห์มีหน้าที่เป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูตลอดไป^๒ และในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ หมายถึงสถานสงเคราะห์คนชรามานางแค และสถานสงเคราะห์คนชรา

---

^๑ ภา ส. โคมรสุนทร, "การสังคมสงเคราะห์เบื้องต้น" คำบรรยายวิชาการสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน (แผนกวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาสังคมสงเคราะห์บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๑๘-๒๕๑๙) หน้า ๑๑ (อักษรณ์).

^๒ กรมประชาสงเคราะห์, รายงานประจำปี ๒๕๑๘, หน้า ๑๘.

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี และสถานสงเคราะห์คนชราวัยชราวิวัฒนาการ
จังหวัดสมุทรปราการ

"สถานสงเคราะห์" หมายถึง สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร และสถานสงเคราะห์คนชราภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดชลบุรี ซึ่งกรมประชา
สงเคราะห์จัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล และสถานสงเคราะห์คนชราวัยชราวิวัฒนาการ
อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมูลนิธิวิวัฒนาการ จัดตั้งขึ้นและสังกัดสภา
สังคมสงเคราะห์

"ผู้ปกครอง" หมายถึง ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแคและ
ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์คนชราภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดชลบุรี

"ผู้จัดการ" หมายถึง ผู้มีหน้าที่บริหาร ดูแลการบริหารทั้งหมดของสถาน
สงเคราะห์คนชราวัยชราวิวัฒนาการ อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรปราการ

"นักสังคมสงเคราะห์" หมายถึง บุคคลที่ได้เรียนรู้วิธีการที่จะสร้างคนให้ม
การเรียนรู้เกี่ยวกับสังคม (Social Learning) และควบคุมกระบวนการเปลี่ยนแปลง
ต่าง ๆ ในสังคม (Social Change) และเป็นผู้ที่มีหน้าที่ดังนี้

๑. ช่วยให้ความสามารถในการแก้ปัญหาและเผชิญปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ
๒. เป็นผู้ริเริ่มให้คนมีความสัมพันธ์กับระบบทรัพยากรรูปต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม
อันเป็นประโยชน์แก่เขา
๓. ช่วยให้มีการปฏิสัมพันธ์และความสัมพันธ์อันดีระหว่างทุกคนที่รับผิดชอบใน
ระบบทรัพยากรรูปต่าง ๆ

Howard Goldstien, Social Work Practice : A Unitary
Approach, (Columbia : South Carolina, University of South
Carolina Press, 1973), p.154.

๘. เป็นตัวแทนของการควบคุมทางสังคม (Social Controller)^๑

"พ่อบ้านหรือแม่บ้าน" หมายถึง พ่อบ้านหรือแม่บ้านผู้ปฏิบัติงานในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแคและสถานสงเคราะห์คนชราภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีหน้าที่ควบคุมดูแลเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานและให้บริการช่วยเหลือคนชราที่อยู่ในสถานสงเคราะห์

"พยาบาลหรือผู้ช่วยพยาบาล" หมายถึง พยาบาลผู้ปฏิบัติในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแคหรือสถานสงเคราะห์คนชราภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี และพยาบาลของสถานีอนามัยในสถานสงเคราะห์คนชราวัยวัฒนาวาส อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรปราการ

"พี่เลี้ยง" หมายถึง ผู้ให้การช่วยเหลือคนชราในด้านความเป็นอยู่ เช่น ทำความสะอาดห้องพัก เครื่องใช้ตลอดจนดูแลคนชราในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแคและสถานสงเคราะห์คนชราภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

"เจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์" หมายถึง ผู้ให้ความช่วยเหลือบริการคนชราในสถานสงเคราะห์วัยวัฒนาวาส

"ประเภทของผู้รับการสงเคราะห์" หมายถึง เฉพาะคนชราเพศชายประเภทสามัญ ผู้รับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์ของรัฐบาล หรือมูลนิธิวัฒนาวาสให้การอุปการะเลี้ยงดู โดยไม่เสียค่าบริการ

"คนชรา" หมายถึง บุคคลในวัยสุดท้ายของวงจรชีวิต ซึ่งตั้งต้นตั้งแต่วัยทารก ถึงวัยชรา ในประเทศตะวันตกถือเกณฑ์อายุ ๖๕ ปี บริบูรณ์ขึ้นไปของชายหญิง

---

^๑ยูพา วงศ์ไชย, ทฤษฎีการสังคมสงเคราะห์, เอกสารวิชาการของสมาคม
นักสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย เล่ม ๒ (กรุงเทพมหานคร : สมาคมนักสังคมสงเคราะห์,
๒๕๒๐), หน้า ๒๕.

เป็นวัยชรา ซึ่งเป็นวัยเกษียณจากการทำงาน^๑ แต่ในประเทศไทยถือเอาอายุ ๖๐ ปี เป็นเกณฑ์ปลดเกษียณจากราชการไปซึ่งหมายถึงว่าชราแล้ว^๒

หลักเกณฑ์ที่จะใช้ถือว่าบุคคลใดเป็นคนชรา มีอยู่ ๓ ประการ คือ

๑. หลักเกณฑ์ตามอายุ (Chronological age) เป็นหลักเกณฑ์ที่พิจารณาบุคคลที่อายุพ้นอายุที่กำหนดไว้ก็ถือว่าบุคคลนั้นเป็นคนชรา เช่น ลอร์ด อะมูเล่ (Lord Amulee) ศาสตราจารย์เอควาร์ต เจ สติกลิทซ์ (Edward J. Stieglitz) กับศาสตราจารย์ คาร์ล เอ็ม โบว์แมน (Karl M. Bowman) กำหนดว่าบุคคลใดมีอายุพ้น ๖๕ ปี จึงถือว่าเป็นคนชรา

๒. หลักเกณฑ์ตามความสามารถในการปฏิบัติงานเป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดอายุที่พ้นเกษียณถือเป็นคนชรา หลักเกณฑ์นี้เปลี่ยนแปลงได้ตามความแตกต่างแล้วแต่ประเทศ อาชีพแต่ละเพศ เช่น ในสหรัฐอเมริกา คำนวณสาขากฎหมายกำหนดไว้ ๖๕ ปี ข้าราชการกำหนดไว้ ๗๐ ปี อายุแพทย์กำหนด ๖๕ ปี ส่วนคล้ายแพทย์กำหนดไว้เพียง ๖๓ ปี

๓. หลักเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญและการเสื่อม

ในระหว่างมนุษย์ดำรงชีวิตอยู่กระบวนการสองอย่างคู่กันคือ การเจริญและการเสื่อมในวัยทารก วัยหนุ่มสาวและวัยครบวัย พบว่าการเจริญขึ้นหน้าการเสื่อมแต่ในวัยชราการเสื่อมขึ้นหน้าการเจริญ เช่น สมอ เริ่มเสื่อมเล็กลงอย่างชัดเจนเมื่ออายุ ๓๕ ปี เป็นต้น

001385

^๑ Margaret Agutter, Leisure in Retirement : Leisure in Later Years, (London : Great Production Co., 1967), p.5.

^๒ ฝัน แสงสิงแก้ว, "ข้อคิดบางประการในเรื่องสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ," วัลลภาอนุสรณ์ (พระนคร : โรงพิมพ์คำทรงหัตถการ, หนึ่งสี่อนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ ค.ณ. วัลลภา ศรีเชื้อ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕), หน้า ๖๖.

จากหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้ว และหลักเกณฑ์อายุ การคิดสถิติจำนวนคนชรา พอลจะถือได้ว่าในสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และ ออสเตรเลียว่า บุคคลใดมีอายุเกิน ๖๕ ปี ขึ้นไปเป็นคนชราในประเทศไทย ซึ่งตามความเข้าใจทั่วไปว่าพลเมืองมีอายุสั้นกว่าและชราเร็วกว่าประเทศที่กล่าวมาแล้ว เนื่องจากแตกต่างกันในทางอาหาร ดินฟ้าอากาศและอนามัยพอถือได้ว่าบุคคลใดมีอายุเกิน ๖๐ ปีขึ้นไปเป็นคนชรา ซึ่งตรงกับอายุเกษียณปัจจุบันที่ทางราชการได้กำหนดไว้^๑

"คนชราในสถานสงเคราะห์ของรัฐบาล" หมายถึง ผู้มีคุณสมบัติตามระเบียบการสงเคราะห์คนชราในสถานสงเคราะห์ คือ เป็นชายที่มีอายุ ๖๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ไม่เป็นโรคติดต่อเรื้อรัง หรือโรคติดต่ออันตราย ไม่เป็นผู้พิการหรือทุพพลภาพหรือจิตฟั่นเฟือน ตลอดจนความจำเป็นเฉพาะบุคคลใดแก่บุคคลทุกขไคยาก ประสบความเดือดร้อนไม่มีผู้อุปการะและขาดที่อยู่อาศัย หรือมีที่อยู่อาศัยแต่ขาดผู้ดูแลให้ความช่วยเหลือ หรืออยู่กับครอบครัวไม่มีความสุขและได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรา^๒ บ้านบางแค กรุงเทพมหานครและสถานสงเคราะห์คนชราภาคตะวันออกเฉียง อาเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

"คนชราเป็นสถานสงเคราะห์ของเอกชน" หมายถึง ผู้มีคุณสมบัติตามระเบียบการสงเคราะห์คนชราในสถานสงเคราะห์คนชราวิวัฒน์นิवास คือเป็นชายที่มีอายุ ๖๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปไม่เป็นโรคติดต่อเรื้อรังหรือโรคติดต่ออันตราย เป็นผู้พิการหรือทุพพลภาพก็ได้ ตลอดจนมีความจำเป็น ตกทุกข์ได้ยากไม่มีผู้อุปการะและขาดที่อยู่อาศัยและต้องไม่มีญาติพี่น้องอุปการะและได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราวิวัฒน์นิवास^๓

^๑ จิตต์ ตูจินดา, เอกสารประกอบคำบรรยายสุขภาพจิตของคนชรา คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ (อัครสำเนา).

^๒ กรมประชาสงเคราะห์, รายงานประจำปี ๒๕๑๘, หน้า ๒๑.

^๓ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย, รายงานขอรับเงินทุนฯ ปี ๒๕๒๐ สถานสงเคราะห์คนชราวิวัฒน์นิवास, หน้า ๑.

"ปัญหาคนชรา" หมายถึง ปัญหาที่คนชราขาดแคลนทุนทรัพย์ไม่มีผู้อุปการะ หรือผู้ที่มีความเสื่อมโทรมทางร่างกายและสุขภาพ หรือผู้ไม่มีความสุขทางจิตใจ ไม่สามารถจะอยู่ในครอบครัวต่อไปได้ บุคคลผู้มีปัญหาเหล่านี้อยู่ในสถานสงเคราะห์ของ รัฐบาลและเอกชนเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่จะต้องเข้าใจจิตวิทยาของคนชราเหล่านี้^๑

"ความต้องการของคนชรา" หมายถึง ความต้องการทางร่างกายเป็น มาตรฐาน และความต้องการอื่นเป็นลำดับไป ได้แก่

๑. ความต้องการอาหารการกิน
๒. ความต้องการที่พักอาศัย
๓. ความต้องการค่านอนามัย
๔. ความต้องการค่านางาน โดยเฉพาะงานอดิเรก^๒
๕. ความต้องการความรัก ความเคารพ ความอบอุ่น และความเอาใจใส่^๓

"โลกทัศน์" หมายถึง ความคิดความเชื่อทั้งหมดที่คนชรามีต่อปัญหาทั้งหมดของ ชีวิตมนุษย์ได้แก่เข้าใจจักรวาล ความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความวุ่นวายสับสน หรือ เป็นระเบียบและปัญหาความดีความชั่วที่มนุษย์ต้อง ประสบอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน^๔

^๑ Edgar Friedeberge, Social Problems, (New York : John Wiley and Sons, 1967), p.3-5.

^๒ Ethel Shanas, The Health Older People, (Cambridge : Harvard University, 1962), p.182.

^๓ Otto Pollak, Social Adjustment in Old Age, pp.46-48.

^๔ Noah Webster, et al. Webster's New Twentieth Century Dictionary of the English Language, Unabridged. 2ed. (Cleveland And New York : The World Publishing Co., 1967), p.2037, 2108.

ความหมายของคำว่าโลกทัศน์ (World Views) จากบทความของ W.T.Jones
ได้กล่าวไว้ดังนี้

มีผู้ใช้คำอื่น ๆ ซึ่งอยู่ในความหมายของ World Views (โลกทัศน์)
เช่น Phillips (1965) ใช้คำว่า "Primitive Categories" Tolman (1948)
ใช้คำว่า "Cognitive maps" Wittgenstein (1953) ใช้ "forms of life"
MacBeath (1952) ใช้ "experiment of living" Pepper (1942) ใช้
"World hypothesis" และ Whitehead (1925-1933) ใช้ "Climate
of opinion" ถึงแม้ว่าคำที่ใช้แตกต่างกันแต่ความหมายหรือมโนภาพ (concept)
ก็หมายถึงสิ่งเดียวกันนั่นเอง

ในที่นี้ W.T. Jones ให้ความหมายของโลกทัศน์ว่าโลกทัศน์คือทุกสิ่งทุกอย่าง
ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อส่วนตัวของมนุษย์ (belief) ที่มีอยู่อย่างกว้างขวางตั้งแต่แรก
เริ่มที่เกิดและเรียนรู้ความเป็นไปเกี่ยวกับชีวิตและโลก ความเชื่อนี้เปลี่ยนแปลง ซึ่งต่อไป
เป็นส่วนประกอบส่วนหนึ่งของทัศนคติ (Attitude) ซึ่งเป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมแต่
เยาว์มา ความเชื่อในสิ่งที่เรียนรู้ รวมทั้งทัศนคติจะมีอิทธิพลต่อการสังเกตพฤติกรรม
ทั้งการแสดงความรู้สึกและการแสดงออกทางภาษาและท้ายที่สุดมนุษย์จะสามารถรู้สภาพความ
เป็นอยู่ของตนเองและสามารถแสดงความคิดเห็นความชอบ ความเกลียด รวมทั้งแสดง
ความรู้สึกภายในให้รู้ได้ว่าโลกทัศน์ส่วนตัวของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นอย่างไร.

W.T. Jones, World Views : Their Nature and Their
Function, Current Anthropology (Vol 13. No.1. February 1972),
pp.79-82.